Centrum podpory studentů
se specifickými potřebami

Problematika nadaných a talentovaných studentů na UP

Jak jsme to řešili na Univerzitě Palackého – a jak to máte vy?

Lucie Flekačová – Lucie Ješinová - Lucia Pastieriková

Nadaní studenti nejsou automaticky úspěšní – i oni potřebují cílenou podporu.

Výchozí situace: podpora existovala, ale roztříštěně

Co na UP fungovalo

- Nadační fond UP (od roku 2015)
- stipendijní podpora
- Kariérní centrum, Studentský klub
- aktivity na jednotlivých fakultách

Co chybělo

- nic centralizovaného
- jedno místo, kam se student obrátí
- přehled o tom, co UP nabízí
- společné vymezení, kdo je nadaný student

Potřebovali jsme se od něčeho odpíchnout.

Naše cesta

1. Otázka

Kdo je vlastně nadaný student na VŠ?

2. Screening VŠ v ČR

Jak to dělají jinde u nás? (2023)

3. Scoping review

Jak to dělají v zahraničí?

4. Rozcestník

Jedno místo s přehledem podpory na UP

Výzkum nebyl cílem – byl to výchozí bod pro praxi.

Naše dilema: koho vlastně podporujeme?

Studenta s nejlepším studijním průměrem?

Vítěze soutěží, autora publikací či umělecké tvorby?

Toho, koho doporučí vyučující?

Toho, kdo se sám přihlásí?

Studenta se specifickými potřebami, který v něčem vyniká?

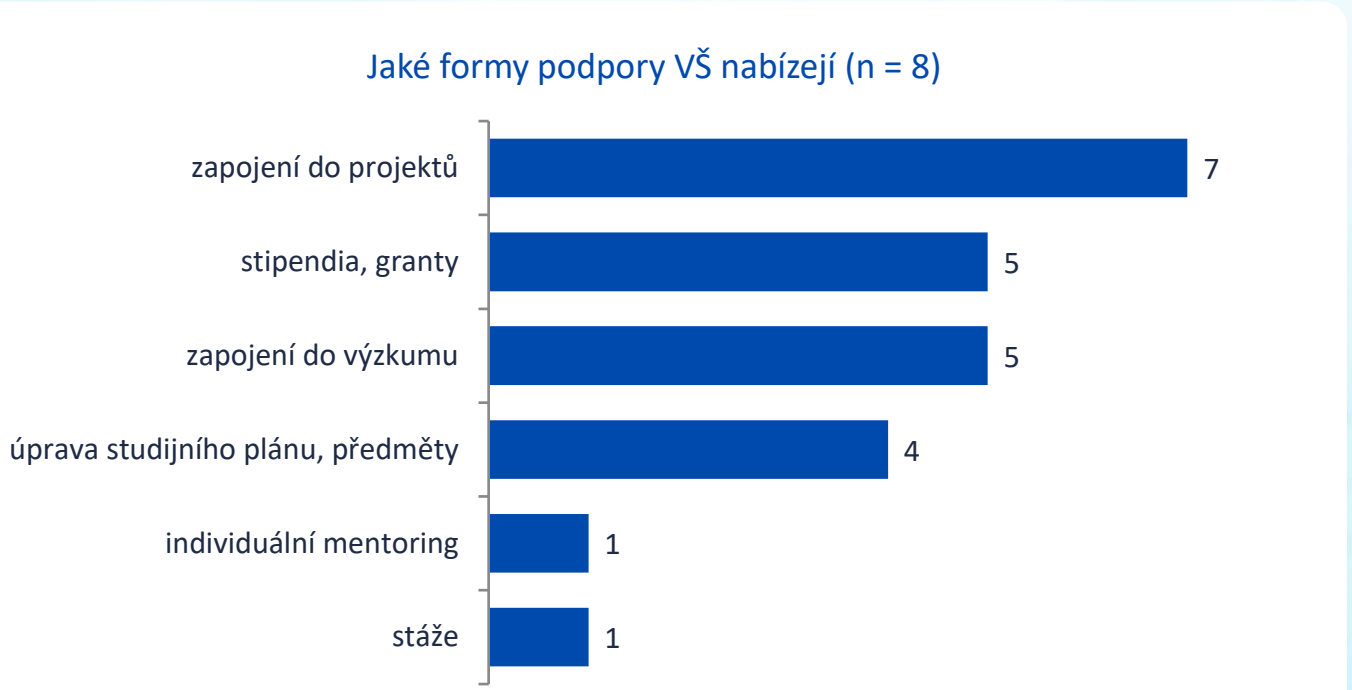
A vy? Podle čeho poznáte nadaného studenta na své škole?

Jak to mají české vysoké školy

7 z 10 VŠ poskytuje nadaným nějakou formu podpory

5 z 8 identifikuje nadané hlavně podle prospěchu a výkonu

3 z 8 nemá žádnou konkrétní odpovědnou osobu

„Zásadní problém spatřujeme v absenci definice talentovaného a nadaného studenta na VŠ.“
– jedna z oslovených VŠ

Screening 01–02/2023: zástupci členů Asociace poskytovatelů služeb studentům se SP na VŠ; osloveno 14, odpovědělo 10.

Inspirace z českých vysokých škol

UTB ve Zlíně

projekt Nadaní studenti: výběrové řízení, stáže, projekty pro firmy, uznání předmětů

Ostravská univerzita

Centrum pro výzkum vzdělávání v přírodovědných oborech a talentmanagement, individuální mentoring

Univerzita Hradec Králové

soutěž o status Superdoktorand/ka, speciální stipendia, podpora sportovců

Masarykova univerzita

stipendia, individuální studijní plán, specializační předměty, zapojení do výuky

Společné: podpora spíš na úrovni fakult a jednotlivců než celé univerzity.

Podle odpovědí ze screeningu 2023.

Proto jsme se podívali do zahraničí

Scoping review

- Metodika Joanna Briggs Institute
- 8 databází, období 2014–2024
- Studie z USA, Velké Británie, Nového Zélandu, Belgie a Saúdské Arábie
- Jakou podporu VŠ poskytují studentům identifikovaným jako nadaní?

Z téměř 3 000 záznamů jen 8 studií. Podpora nadaných na VŠ je málo prozkoumaná oblast – i v zahraničí.

2 857 nalezených záznamů

2 248 po odstranění duplicit

116 posouzených plných textů

8 zahrnutých studií

Jak se nadaní identifikují v zahraničí

Studijní výsledky	GPA, přijímací testy, výsledky 1. semestru (USA, Nový Zéland)
Zlepšení během studia	„academic distance travelled“ (UK)
Sebenominace či nominace tutorem	student se přihlásí sám nebo ho navrhne tutor (UK)
Psychologické posouzení + sebereflexe	testování není nutné, stačí identifikace se statusem (Belgie)
Příležitosti pro všechny	program otevřený všem studentům s potenciálem (IDEA Grant, USA)

úzce zaměřené → inkluzivní

Co z toho plyne

- Ideální metoda neexistuje.
- Studijní výsledky jsou snadno měřitelné, ale přehlédnou tvůrčí nadání i studenty ze znevýhodněného prostředí.
- Trend: vícefaktorový a inkluzivní přístup – spíš nabízet příležitosti než rigidně třídit.

Nadaní studenti: silné stránky i výzvy

Silné stránky

- vysoké akademické schopnosti
- touha tvořit nad rámec kurikula, autonomie
- silná vnitřní motivace, houževnatost
- proaktivita a prosociální hodnoty
- orientace na budoucí kariéru

Výzvy

- perfekcionismus a strach ze selhání
- nevyhledají pomoc, aby nevypadali neúspěšně
- přetížení aktivitami, slabší seberegulace
- pokles sebepojetí mezi stejně schopnými
- izolace, obtížná adaptace na VŠ

Často působí, že „nejsou v ohrožení“ – přesto mohou podávat nižší výkon, než by mohli.

Inspirace ze zahraničí

USA

Honors programy

rozšířená výuka a specializovaný poradce jako jedno kontaktní místo („one-stop shop“)

USA

IDEA Grant

otevřený všem studentům; vlastní tvůrčí projekt, autonomie, mentor

UK

HARS

uznání výsledků i zlepšení během studia; leadership, mobility, komunita

Nový Zéland

Nízkonákladový program

gratulační dopis, slavnostní setkání, pozvánky na semináře, role mentora

Belgie

Skupinový poradenský program

perfekcionismus, seberegulace, přijetí nadání; obsah spoluvytvářejí studenti

Nejvíc studenti oceňovali prosté uznání – a komunitu lidí, kteří to mají podobně.

Co podle literatury funguje

Akademické výzvy

výzkum, projekty, rozšířené kurikulum

Psychosociální podpora

perfekcionismus, odolnost, seberegulace

Mentoring a poradenství

akademické, kariérní i osobní

Komunita

kontakt s podobně naladěnými, prevence izolace

Uznání

ocenění úspěchů posiluje sebedůvěru a motivaci

Klíčové faktory úspěchu

personalizovaný přístup · komunita a vztahy · autonomie a zapojení studentů

Úskalí: časové kolize, složité rozvrhy, přetížení informacemi

Co z toho vzniklo u nás: rozcestník podpory

Podpora talentovaným a nadaným studentům

- průvodce možnostmi podpory
- informace o dostupných stipendiích, organizacích a iniciativách

Talentovaný Palacký

Kariérní centrum UP – podpora profesního rozvoje a uplatnění

Studentský klub UP

Nadační fond UP

Stipendijní podpora

Kontakty na fakultách

upol.cz/poradenstvi/podpora-talentovanym-a-nadanym-studentum

Jedno místo

student nemusí hledat po fakultách a webech

Dveře otevřené všem

kdo cítí, že má potenciál, nemusí nadání nejdřív prokazovat

Propojuje, co už existuje

fond, stipendia, kariérní centrum, klub, fakulty

Opřené o literaturu

„one-stop shop“, sebenominace, příležitosti pro všechny

Co doporučuje literatura × co máme na UP

Literatura doporučuje	Na UP	Stav
Jedno kontaktní místo	rozcestník na webu UP	**nově**
Akademické výzvy, výzkum	Nadační fond UP, Talentovaný Palacký, stipendia	**pokryto**
Mentoring a poradenství	Kariérní centrum, školitelé, Leadership Matters!	**pokryto**
Komunita a uznání	Studentský klub, komunita stipendistů fondu	**pokryto**
Identifikace	sebevýběr přes rozcestník + kontakty na fakultách	**částečně**
Psychosociální podpora, nadaní se SP	na rozcestníku zatím chybí → role CPS	**mezera**

Další krok: doplnit psychosociální podporu a myslet na nadané studenty se specifickými potřebami.

Co si z toho bereme

1. **Nečekat na dokonalou definici**
   jednotná neexistuje v ČR ani v zahraničí
2. **Začít tím, co už funguje**
   zmapovat existující podporu a dát ji na jedno místo
3. **Nechat dveře otevřené**
   sebevýběr odpovídá inkluzivnímu trendu ze zahraničí
4. **Nezapomínat na psychiku**
   perfekcionismus, strach ze selhání a izolace jsou běžné
5. **Myslet na dvojí výjimečnost**
   nadaní studenti se SP padají mezi služby

Otázky, které jsme si kladli – a možná i vy

- [ ] Kde student zjistí, jaké možnosti podpory u vás má?
- [ ] Musí nadání nejdřív prokázat, nebo se může přihlásit sám?
- [ ] Kdo pokrývá výzvy, mentoring, komunitu a psychosociální podporu?
- [ ] Má práce s nadanými u vás konkrétní odpovědnou osobu?
- [ ] Jak podpoříte nadané studenty se specifickými potřebami?

Co nás inspirovalo

I malé kroky mají smysl: přehled toho, co už existuje, a jednoduché uznání – gratulační dopis, setkání, pozvánka na seminář.

Jak to máte vy?

- Jak nadané studenty poznáváte a podporujete?
- Co se vám osvědčilo – a co ne?
- Budeme rádi, když se podělíte o své zkušenosti.

Děkujeme za pozornost.

lucie.flekacova@upol.cz
Lucie.jesinova@upol.cz
lucia.pastierikova@upol.cz
cps.upol.cz

Centrum podpory studentů
se specifickými potřebami